

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *
לתגובות והארות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדין, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעורר שיתוף תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובכלתך בדרך.

עבודה זרה דף י"א

עִימוֹת

עם הרב אברהם משה הלוי רוט
להערות והוספות: a0527652027@gmail.com

מוסר | מה כמעט 'הפיל' את אונקלוס הגר?

בדף שלנו אנו לומדים על בהירות אמונתו של אונקלוס הגר שעמד איתן מול גדודי חיילים שבאו זה אחר זה והצליח להכניסם אף הם תחת כנפי השכינה!

מעניין לדעת, **שהיה דבר אחד שכמעט גרם לאונקלוס לחזור בו מגירותו**. היתכן? מהו הדבר הזה?

חז"ל במדרש (בראשית רבה ויצא ע, ה) מספרים על אונקלוס הגר, התנא האלוקי, שהלך אל רבו רבי אליעזר לשאול על הפסוק "אוהב גר לתת לו לחם ושמלה", וכי זהו השכר הגדול המובטח לגרים? והרי לי היו לפני שהתגיירתי אלפי שלווים יקרים למאכל, משרתים ובגדי מלכות!... ומה הקב"ה מבטיח? לחם ושמלה?...

רבי אליעזר נזף בו: וכי אתה "דוחה בקנה" את הדבר שיעקב אבינו כל כך ביקש אותו "אם יהיה אלקים עמדי ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש" ואתה טוען ש"זה כלום"?... יצא אונקלוס מרבי אליעזר בפחי נפש.

הלך אל רבו השני, רבי יהושע. התחיל רבי יהושע מפייסו בדברים: "לחם ושמלה" אינם כפשוטו, אלא "לחם הפנים" ו"בגדי כהונה". הקב"ה מבטיח לך בשכר שהתגיירת שיצאו מחלצין כהנים גדולים שיאכלו לחם הפנים וילבשו בגדי כהונה. (שהרי נינו של אונקלוס, בן נכדתו הנשואה לכהן, יכול להיות כהן גדול).

מסיימים חז"ל בזה הלשון: **"אמר, אלולי אריכות פנים שהאריך ר' יהושע עם עקילס היה חוזר לסורו"**.

שימו לב, **רגיל לומר אאמו"ר הגאון שליט"א בהתרגשות**, הרי אותו אונקלוס עמד כנגד פיתויים ואיומים מפליגים מדודו הקיסר. שכנע שוב ושוב קבוצות חיילים להתגייר עמו. אבל **אם לא היה מישהו שיתן לו הרגשה שהוא מבין אותו, ש"מגיע לו הרבה יותר מלחם ושמלה", הוא לא היה מחזיק מעמד!**

לקח | **"מעלת האדם" – נחיצותה של הרגשת הערכה וחשיבות**

נראה להוסיף על דברי אאמו"ר שליט"א שהנה אונקלוס

"לשיטתו" השתמש בדף שלנו באותו הכוח של נתינת הערכה וחשיבות לזולת – בשביל לגייר את החיילים.

אונקלוס הגר ידע שהדבר שיגרום לחיילים להתגייר הוא זה שהקב"ה מאיר לבני ישראל את הדרך, הוא מחשיב אותם כל כך שהוא נושא את הלפיד לפניהם להאיר להם. הוא מחשיב אותם כל כך שהוא עומד מחוץ לביתם לשמור עליהם מכל אוביי. כמה חשיבות יש בזה! חביבים ישראל שנקראו בנים למקום!

אלו **שני צדדים לאותה מטבע**: כאשר **נותנים** חשיבות

חשיבותם של עם ישראל שהקב"ה עומד ומשמרם מבחוץ.

והערכה אפילו **לחייל רשע רומי** – הוא עשוי **להצטרף** ליהדות, וכאשר **שוללים** את החשיבות וההערכה אפילו **מהתנא האלוקי** אונקלוס – הוא עלול **לעזוב** את היהדות.

מעניין לדעת | **זהירותו של אונקלוס בכבוד רבותיו**

אונקלוס זכה להיות הרבי של כלל ישראל בפירוש התורה. תרגומו – הוא הפירוש המסודר הקדום ביותר שיש בידינו לתורה. כתוב בגמרא במגילה שאונקלוס קיבל את התרגום מרבותיו רבי אליעזר ורבי יהושע, שהם חידשו את התרגום שתרגם עזרא הסופר (כפי שקיבל מרבותיו עד הר סיני בו ניתן התרגום) ונשתכח במהלך הדורות.

יש מקומות שאפשר לראות איך אונקלוס נזהר בכבוד רבותיו. לדוגמא: דרכו של אונקלוס לתרגם "בראשון" – "בניסן", אבל בפרשת נח הוא מתרגם "בראשון" – "בקדמאה", בלי לבאר באיזה חודש מדובר, מפני שהדבר שנוי במחלוקת בין רבותיו, האם הכוונה לניסן או לתשרי, לכן הוא חשש להכריע ביניהם ותרגם באופן מילולי "בקדמאה".

מעניין הדבר **שאנו רואים בדף שלנו דוגמא נוספת לזהירותו**

עלון טעימות מיסודה של אגודת **"לוחמי הדף"** לחיזוק ועידוד עמידה באתגרי לימוד הדף היומי. מרגיש בודד במערכה? מנסה לעמוד בקצב ולא מצליח? הצטרף אלינו, איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק! להצטרפות לקבוצות השונות של "לוחמי הדף" צור קשר במספר 054-824-9119

פיתה) עם בשר מרובה (שווארמה וכדומה) מוסיפים לזה סלטי ירקות, ומאכל חריף (פלפל חריף צ'יפקה וכדומה). כך גם באכילת "המבורגר" מוסיפים תמיד חזרת/חסה וקישוא/מלפפון וכו'.

וורט | אכילת חזרת עם הפסח – דרך מלכות!

על פי דברי הגמרא כאן אפשר לבאר את מצוות "על מצות ומרורים יאכלוהו" במובן חדש: זאת דרך מלכות, שאוכלים חזרת שמלווה את אכילת הבשר, בחריפותה וברעננותה. ואכן בדרך זו מבאר **האור החיים הקדוש** (ופלא שלא הזכיר את הגמרא שלנו כראיה לדבריו):

"על מצות ומרורים - לפי פשט הכתוב, לפי מה שראינו שאמר ה' שצריך צלי אש ושיהיה שלם כו', זה יגיד שדעת עליון הוא להראות בחינה הגדולה והחירות ואין רשות אחרים עליהם, ולפי זה **גם המרורים שיצו ה' הוא לצד כי כן דרך אוכלי צלי לאכול עמו דבר חד כי בזה יערב לחיך האוכל ויאכל בכל אוות נפשו. גם בזה יוכר גודל העריבות, כשיקדים לפיו מרורים.** גם מה שהזכיר המצות הוא פרט אשר יכונן חיך אוכל, יטעם לו הצלי..."

נידון | האם מותר לילך בדרכי הגויים כשיש בהן טעם?

בגמרא שלנו מבואר שיש הבדל בין הנהגה שהיא "חוקה" אצל הגויים, שהיא אסורה לישראל משום חוקות הגויים, לבין הנהגה שיש בה משמעות "חשיבותה היא" שבה אין איסור חוקות הגויים. אמנם, הגמרא הוסיפה שלא למדנו מן הגויים את הנהגת ה"חשיבותה" שבשריפה על המלכים, אלא יש לנו מקור לזה מקרא "בשלום תמות ובמשרפות אבותיך המלכים וגו'".

נחלקו רבותינו האם יש ללמוד מכאן שכאשר אין לנו מקור יהודי להנהגה זו אסור ללומדה מן הנכרים גם כאשר אינה "חוקה".

והנה, בזמן המהרי"ק התחילו הגויים להנהיג **מדים מיוחדים לרופאים מוסמכים**, הם לבשו קאפ"א = כמין מעיל מיוחד המגיע עד לארץ ופתוח מהצדדים (כמו טלית קטן שלנו), והתעוררה שאלה האם מותר לרופאים יהודיים ללבוש מדים אלו או שזהו חוקות העכו"ם.

המהרי"ק כתב תשובה יסודית, ובה ייסד ב' יסודות, א' שאם זהו בגד אוניברסלי כלל-עולמי מותר ללבוש אותו, ב' שגם אם הוא בגד מיוחד לגויים אך איננו פרוץ מותר ללבושו. על

של אונקלוס בכבוד רבותיו "אונקלוס שרף על רבן גמליאל שבעים מנה צור".

פנימיות | מדוע דווקא אונקלוס מתרגם את התורה

האר"י הקדוש ביאר (הובא בשל"ה הקדוש ובפוסקים סימן רפ"ה) שהגרים באים מקליפת נוגה – חלק ה"חולין" שבעולם, שאינו קדוש ואינו טמא, ואפשר לקדשו או חלילה לטמאו – ולכן אונקלוס הגר שבא מקליפת נוגה הוא מתרגם התורה, לפי שגם התרגום הוא מקליפת נוגה. ולכן בערב שבת אנו קוראים שנים מקרא ואחד תרגום כדי לצרף נוגה בכלל הקדושה לקראת שבת קודש.

והכוונה לפי ערכנו, שלשון תרגום איננה שפה רשמית, הרי המלאכים יודעים רק שבעים לשון ולא את הארמית לפי שהיא שיבוש לשון הקודש, היא "שפה עממית" שהשתבשה מלשון הקודש [כדוגמת אידיש או לאדינו].

כאשר אנו מתרגמים את לשון הקודש אל "השפה המדוברת", אנו משפיעים קדושה על חיי החולין, על שפת היום-יום שלנו. גם הגויים אינם בהכרח רעים, הם בני אדם שנבראו בצלם אלקים, אך בשורשם אינם שייכים לצד הקדושה או הטומאה, ובידם הדבר האם להצטרף לכאן או לכאן. לכן אונקלוס שצירף נוגה אל הקדושה כשהתגייר בעצמו וכשגייר אחרים, הוא זה שמצרף את הנוגה אל הקדושה ע"י תרגום התורה לארמית.

גסטרונומיה | המאכלים הנלווים לסעודה בשרית "כבדה"

מבואר בסוגיא שלנו שדרך המלכים היה לאכול חזרת/חסה, קישוא/מלפפון וצנון חריף. [בזה אנו מבינים את הרמז שבמשלוח ה"חסה" מרבי לאנטונינוס, בדף הקודם. שהרי לגבי גרגירא כתב רש"י ש"הבין רבי מה לי ולעשב הזה ודאי סימנא הוא דשלח לי", והנה כך גם יש לומר שהבין אנטונינוס על ידי החסה, שהרי מבואר כאן שלא היה חסר מעל שולחנם חזרת-חסה כל השנה, ואם כן תמה אנטונינוס מדוע שלח לי רבי חזרת, וכי תבן הוא מכניס לעפריים?! בהכרח שכוונתו לרמוז לי לחוס על בתי...]

מדוע באמת היו רגילים באכילת ירקות אלו? ביארו התוספות שכיון שהיו אוכלים סעודות גדולות, היו צריכים להרחיב המעיים באכילת פרי האדמה (קישוא/מלפפון וכדומה), "להפך" המאכל שבמעיים באכילת חזרת/חסה ו"לחדד" את טעם האוכל באמצעות אכילת צנון חריף.

מעניין שכך הוא בימינו, שכאשר מלפתים הפת (לאפה או

עמו כחוקי הגויים, תוספות) אלא מניחין את ראשו על הסדן וקוצץ בקופיץ. אמרו לו: אין מיתה מנוולת מזו.

ואומרת על זה הגמרא: "תניא, אמר להן רבי יהודה לחכמים: אף אני יודע שמיתה מנוולת היא, אבל מה אעשה, שהרי אמרה תורה ובחקתיהם לא תלכו! ורבנן: כיון דכתיב סייף באורייתא - לא מינייהו קא גמרינן..."

הנה כי כן, מבואר להדיא, שלמדות שיש טעם וסברא למנהג המלכות שלא לקצוץ ראשו בקופיץ מפני שהיא מיתה מנוולת, מכל מקום שייך בזה איסור של 'בחוקותיהם לא תלכו', וגם לפי רבנן איננו מותר אלא משום שלמדנו דבר זה מן התורה ולא מן הגויים.

מכאן מסיק הגר"א שאסור ללמוד מהגויים גם מנהגים שיש בהם טעם וסברא. ולכן אסור ללבוש מדי רופאים שנקבעו עפ"י חוקי הגויים, אלא אם כן היינו נוהגים מנהג זה גם בלא הגויים, כפי שאומרת הגמרא לגבי מיתת סייף "דלאו מינייהו קא גמרינן".

איך מיישב המהרי"ק את דברי הגמרא הנ"ל? זה באמת פלא גדול. יש אומרים שהוא סובר שהסוגיא שלנו, במסכת עבודה זרה, חולקת על הסוגיא בסנהדרין, וממנה עולה כדבריו שכל שיש טעם של כבוד או תועלת במנהג הגויים אין בזה איסור (לפי"ז מה שהגמרא הביאה פסוק "משרפות אבותיך" אין זה דוקא, שהרי גם בלא הפסוק היה מותר לנהוג כן משום שהוא "חשיבותא"). האריך בזה הקהילות יעקב כאן סימן ה'.

עיון | האם לדעת מהרי"ק מותר לענוב עניבות?

יש לדון האם לדעת מהרי"ק מותר לענוב עניבות, הרי העניבה היא לכאורה פריט שאין לו שום שימוש, הוא נקבע רק עפ"י אופנה עולמית. אילו הגויים לא היו מחליטים על בגד מוזר כזה, אף אחד מאתנו לא היה לובש אותו. מי עדיפה העניבה ממדי הרופא שרצה המהרי"ק לאוסרם אילולי שיש בהם תועלת כבוד וממון? אתמהא. ואולי העניבה גם היא מראה על מעמד?

היסטוריה | מי "המציא" את העניבה?

מבחינה היסטורית העניבות החלו בזמן מלחמת שלושים השנים (לפני כארבע מאות שנה), הם שימשו בתחילה כחלק ממדי החיילים, בתור מפית לניגוב הזיעה, לקינוח הפה, או להגנה על הבגד מפני כתמי אוכל.

תושבי פריז התלהבו מהמראה החדש ומהר מאוד הוא נהפך

זה הוסיף המהרי"ק תנאי אחד: אם אין שום טעם ללבשת הבגד המסויים הזה, אפילו אם איננו פרוץ כלל, הרי הוא נחשב מחוקות העכו"ם ואסור ללבושו. כי כאשר היהודי לובש אותו בלי טעם הרי זה מוכיח שהוא נמשך אחרי הגויים דאם לא כן מדוע שניהג מנהגים תמוהים אלו.

מכאן ואילך מתחיל המהרי"ק לדון האם אכן יש טעם ללבוש את אותם מדי - רופא מיוחדים, הוא אומר כך:

"...כל שכן בלבשת הקאפ"א שאין איסור בדבר ופשיטא דלא דמי לאותן השנויין בתוספתא שהרי טעם לבשתה ידוע לסימן היותם ממשיגים בחכמה ההיא ואין לתלות לבשתה כי אם לתועלת הנמשך ממנו, הן מחמת הכבוד, הן מחמת ריוח ממון שמתוך כך יצא לו שם באותה חכמה, ומאן דכאיב ליה כיבא ליזיל לוותיה, ובכה"ג לא שייך לאסור".

מבואר מדברי המהרי"ק שבגד שלובשים הגויים מפני האופנה ואין בו תועלת ממשית, נחשב בגד שהוא מחוקות הגויים, ולכן היה מקום לאסור את האופנה שהתחדשה אז להלביש את הרופאים המוסמכים במדים ייחודיים, ורק מפני שיש בו תועלת ישירה – שעי"ז ידעו לכבד את הרופא וגם ירוויח ממון כי הפצינטים ידעו לפנות אליו, לכן אי אפשר לאסור את הבגד הזה.

משמע מדבריו, שאילו היו כבר בגדים מסויימים המייחדים את הרופא המומחה, והחלה אופנה עולמית להוסיף למדים הרפואיים גם צעיף תואם, זה כבר דבר שאין בו תועלת – שהרי הוא לא מוסיף כלום לכבוד או לפרנסה – ויהיה נחשב כחוקי הגויים ללבוש אותו.

זוהי חומרא גדולה – כי לפי זה יוצא שכל בגד שמג יע מאופנת הגויים ואין לו טעם ללבשתו הרי הוא אסור. אנחנו היינו סוברים לומר שאם זוהי האופנה (והיא צנועה) הרי זה מגדיר את הדבר כיפה ועכשווי וזה עצמו נותן לו משמעות וטעם בלבשתו.

אבל דעת הר"ן בסוגיא שלנו שחוק ללא טעם אסור רק מפני החשש שמא יש בו שמץ עבודה זרה, כמו הרבה מנהגים הרווחים אצל הגויים שמקורם בעבודה זרה, כמו למשל המושג 'להחזיק אצבעות' שהוא בעצם ביטוי ל"הצטלבות והבעת משאלה", רח"ל. וכתב באגרות משה שלפי דעת הר"ן אם יש בגד אופנתי שאין בו טעם ותועלת אך מאידך אין בו שום חשש לשמץ עבודה זרה, אין איסור בלבשתו.

נידון | שיטת הגר"א שגם מנהג שיש בו טעם אסור

הגר"א ועוד אחרונים חלקו גם על דברים אלו של המהרי"ק, הם הוכיחו כנגדו מדברי המשנה בסנהדרין העוסקת בצורת מיתת סייף: "מצות הנהרגין - היו מתיזין את ראשו בסייף, כדרך שהמלכות עושה. רבי יהודה אומר: ניוול הוא לו (לעשות

הכנסת בחג השבועות. משום דאע"פ שלא מינייהו גמרינן, מכל מקום כיון שהוא דרך עובדי עבודה זרה (הנוצרים בבתי תיפלה שלהם) יש לאוסרו משום חוקות הגויים.

בשו"ת **באר שבע** כתב דבר מעניין (הובא בהגהות רעק"א או"ח סימן פ"ט) **"מנעורי תמהתי למה אין אנו נוהגים להתפלל בזקיפת ידים למעלה** כמו שנהגו אבותינו מעולם... למה אין אנו למדין ג"כ מתפלת משה שצריך להתפלל בזקיפת ידים למעלה... ושמא יש לומר מאחר שנמצאו נוהגים אומות העולם עכו"ם להתפלל כך בזקיפת ידים למעלה כמפורסם לכן אין אנו נוהגים עכשיו להתפלל כך וכהאי גוונא אמרו רז"ל בפסוק לא תקים לך מצבה אשר שנה ה' אלהיך אף על פי שהיתה אהובה לפני הקדוש ברוך הוא בימי האבות עכשיו שנאה מאחר שעשאוהו אלו כנעניים חק לע"א, כן נ"ל."

פליאה | מדוע נוהגים במועדים מנהגי חגאות גויים

לפי"ז היה תמה זקני החבר **רבי דוד בונם סומפולינסקי זצ"ל** בכאב: מדוע אין אנו נמנעים מלנהוג במועדי ישראל את מנהגי העכו"ם בחגאות שלהם שנחגגים באותה תקופה בשנה. כגון **חלוקת מתנות ו"דמי חנוכה" בחנוכה**, כאשר באותם ימים מחלקים הגויים מתנות ומעות לקטנים לכבוד אידיהן, וכן **התחפושות בפורים** נהגו באשכנז אשר שם חגו הגויים באותה תקופה חגא של תחפושות ומסיכות למיניהם, וכן הלאה והלאה.

הרי אף אם נימא שלא למדנו המנהגים הללו מן הגויים אלא ממקורות קדומים וקדושים ויסודותם מהררי קודש, הרי אנו לומדים כאן בסוגיא שלנו שבכל הנוגע למנהגי חגאות הגויים **אף אם לא למדנו המנהג מהם** עלינו לפרוש מן המנהג הזה משום חוקות הגויים, כשם שביטלו את המצבה ואת פריסת הכפים בתפילה וכדומה.

היסטוריה | מנהג שריפת בגדים אצל הרשב"י

היה מנהג קדמון של העולים בל"ג בעומר לציין הרשב"י להשליך אל המדורה בגדים יקרים לכבודו של רשב"י. היו אחרונים שתקפו את המנהג הזה, שהרי **בגמרא שלנו** מבואר שהיה מותר לשרוף רק את כלי תשמישם של המלכים ולא סתם בגדים יקרים, מפני איסור "בל תשחית".

אמנם, רבה של צפת, **הגאון רבי שמואל העלר זצ"ל**, שהיה שליחו של **הס"ק מרוזין** להדליק את המדורה בל"ג בעומר, הוציא לאור ספר **"כבוד מלכים"** ובו הוכיח על פי הלכה שאין שום חשש איסור במנהג זה ואדרבה מקורו ממקום קדוש יהלך, ומה שהקשו על זה מהגמרא שלנו דשורפין על

לפריט אופנתי שהתפשט בכל אירופה. נמצא א"כ שבתחילה היתה תועלת ממשית לעניבה, וא"כ אפשר שלפיכך איננו נחשב ל'חוק' בלא טעם.

הגאון רבי הלל זקס זצ"ל היה אומר שהעניבה מיועדת לכסות על פתחי החולצה, בין כפתור לכפתור, מפני הצניעות. לדבריו, העניבה היא בגד שיש בו טעם.

נידון | לשיטת הגר"א וצמח צדק – אסור לכאורה לענוב עניבה!

ההולכים **לפי פסיקת הגר"א** יש להם בעיה יותר גדולה בזה: הרי בודאי לא היינו עונבים את העניבה אילולי היתה זאת האופנה המערבית, וא"כ אפילו אם נניח שיש טעם ללבוש עניבה, משום יופי וכדומה (כפי שמשמע מדברי האגרות משה שגם זה נחשב ל'טעם', ולא כמשמעות הפשוטה של המהרי"ק שלא התיר אלא כשיש טעם ותועלת פרקטית), מכל מקום לדעת הגר"א גם זה אסור מדאורייתא, כיון שלא היינו משתמשים בבגד זה מעצמנו.

והנה, הצמח צדק צידד שכל היתר המהרי"ק הינו דוקא כאשר עצם הבגד עצמו אינו נלמד מהגויים אלא רק צורתו וסגנונו, אבל כאשר הגויים הוסיפו בגד חדש, שבלעדיהם לא היינו לובשים אותו כלל, אין בזה היתר של בגד שיש בו טעם.

לפי"ז תמוה לכאורה **איך כ"ק אדמו"רי חב"ד נבג"מ נהגו לענוב עניבה**, שלא כדעת הצמח צדק. וצריך לומר שהיתה להם סיבה צדדית לעשות כן ולכן נחשב כאינו מכיון להתדמות. [ובאמת ידוע שאדמו"ר הגרמ"מ נבג"מ (שהיום יום הילולא ידידיה) הביע מורת רוחו מכך שראשי ישיבות תומכי תמימים היו לובשים עניבה, וביטל המנהג ללבוש ה'סמרטוט' הזה כלשוה"ק. וכנראה הרגיש עצמו כאחד ה'שלוחים' שנהגו ללבוש עניבה בשביל להיות ייצוגיים בעיני הכלל, ומכיון שיש להם סיבה צדדית לזה נחשב כאינו מתכוין להתדמות].

למדנות | החילוק בין "חוק" של הבל לבין "חוק" של עבודה זרה

התוספות כאן כתבו שיש הבדל בין חוק של שטות והבל שהוא אינו אסור אם לא גמרינן מינייהו, לבין חוק של עבודת אלילים שהוא אסור אפילו אם לא למדנו מן הגויים, כמו המצבה שהיתה חביבה לפני ה' ומשעשאוהו האמוריים לחוק שלהם נאסרה.

מחמת זה **ביטל הגר"א** את מנהג **העמדת אילנות בבית**

המינות לטשטש ולערבב בין טוב לרע, בין אור לחושך ובין מקור לזיוף...

מקור | האם המוסלמים עובדי עבודה זרה?

הר"י מיגאש ועוד ראשונים הוכיחו מהגמרא שלנו שהזכירה את "נשרא שבערביא" כבית עבודה זרה שהמוסלמים הם עובדי עבודה זרה, שהרי המוסלמים מקדשים את ה"אבן" שבמכה שבארץ ערב, שהיא היא "נשרא שבערביא".

והנה רבינו יהודה הלוי בספרו הכוזרי מבאר שהתורה רומזת על תפוצות ישראל בין ארצות הנוצרים והמוסלמים בפסוק "...וְהָפִיץ ה' אֶתְכֶם בְּעַמִּים וְנִשְׁאַרְתֶּם מִתִּי מִסָּפֶר בְּגוֹיִם אֲשֶׁר יִנְהֹג ה' אֶתְכֶם שְׂמָה, וְעַבַּדְתֶּם שָׁם [גויים אשר הם עובדי] אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וָאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא יָרְאוּ וְלֹא יִשְׁמְעוּ וְלֹא יֵאָכְלוּ וְלֹא יִרְיֻחוּ: וּבְקִשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה' אֱלֹקֵיךָ וּמִצֵּאתָ כִּי תִדְרָשְׁנוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ..."

"עץ" – אלו הנוצרים שמרוממים את הצלב ["צלב" בלשון הקודש הוא "עץ", כמו "ותלית אותו על עץ" שמתרגם אונקלוס "צליבא"] ו"אבן" – אלו המוסלמים **שעובדים את האבן השחורה במכה**.

מה מאוד מפליא שבהערות מהדורת שוטנשטיין שוב הדגישו את "קביעתם" כנגד רוב הפוסקים: "עבודת אלילים כבר נמחתה ברובה הגדול מעל פני הארץ, מלבד בכמה פינות מרוחקות (מאיר)". ומאידך גיסא ביארו בהערה סמוכה ש"נשרא שבערביא" היא האבן השחורה שבתוך בית בארץ ערב.

המלכים רק כלי תשמישן ולא שאר דברים, הביא הגר"ש העליר כמה הוכחות שזה נאמר רק לגבי **החיוב** לשרוף כלי תשמישי המלך אבל לענין **רשות** ודאי מותר לשרוף כל חפץ שירצה לכבוד המת.

מלבד זאת כתב להוכיח כי כל איסור בל תשחית הוא רק כשקוצץ אילן או קורע בגד ושובר כלי דרך השחתה משא"כ כשעושה כן לאיזה תועלת או צורך ובפרט כשזה לצורך מצוה אין בזה שום איסור של בל תשחית ואדרבה ראוי לעשות כן לכבוד המצוה ואף הביא לזה שבע ראיות, עיי"ש.

עוד היום אפשר לראות את **כ"ק אדמו"ר מבוואן שליט"א** שאחרי שמדליק את המדורה מוציא מכיסו עניבת משי מקופלת ומניח אותה (באצילות רוז'ינאית) בתוך האש הבוררת.

וורט | מדוע מדברים על עשיו במשמעות כפולה?

הגמרא מתארת שהרומיים אומרים "אחונא דמרנא זייפנא" ואומר רב אשי שפיהן הכשילן שהרי אפשר לפרש מילים אלו ש"מרנא" הוא זייפנא, ולא "אחונא דמרנא".

מעניין שכפל-משמעות זאת נמצא גם בנבואה הראשונה על יעקב ועשיו, "רב יעבוד צעיר", שגם לשון זו מתפרשת בשתי משמעויות "[ה]רב יעבוד [את ה]צעיר" או "[את ה]רב יעבוד, [ה]צעיר". והנה גם כאן נרמזו שתי המשמעויות ההפכיות באותם המילים "אחונא דמרנא זייפנא".

כנראה זה בא להמחיש את גודל הזיוף של עשיו, עד שבאותם המילים עצמם אפשר לראות גם את המשמעות של מעלת יעקב וגם את המשמעות של מעלת עשיו. עד כדי כך באה